

Братко (Сорока) М.В.

УНИВЕРСИТЕТСКИЙ КОЛЛЕДЖ: ПОИСК ИДЕНТИЧНОСТИ

В работе анализируется феномен университетского колледжа как составляющей учебно-методического научно-производственного образовательного комплекса (университетского комплекса). Представлено инновационное видение места многопрофильного университетского колледжа в подсистеме непрерывного профессионального образования в рамках университетского комплекса.

Ключевые слова: учебно-методический научно-производственный образовательный комплекс, университетский комплекс, университетский колледж.

Bratko (Soroka) M.V.

UNIVERSITY COLLEGE: SEARCH IDENTITY

The phenomenon of University College as a part of educational research complex (university complex) is analyzed in the article. The innovative vision of the place of diversified college in the subsystem of lifelong professional education within university complex is presented.

Key words: educational research complex, university complex, university college.

УДК 378: 373.5.091:005(477)

Меркулова Н.В.*

**ГЕНЕЗА ТА СУЧАСНИЙ СТАН ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ МЕНЕДЖМЕНТУ
ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ
НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ**

У статті розглянуто проблему генези професії менеджера освіти, проаналізовано сучасний стан підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Ключові слова: менеджмент, менеджер освіти, управління, інноваційне управління.

Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку характеризуються наявністю значних змістових змін у галузі управління загальноосвітніми навчальними закладами. У зв'язку з цим постають цілком нові вимоги до професійної підготовки магістрів менеджерів освіти. Так, багатогранність освітніх процесів, модернізація вищої освіти в Україні в напрямку її демократизації, гуманізації, реалізації положень Болонського процесу детермінують необхідність підготовки фахівців, які здатні впроваджувати у власній управлінській діяльності здобутки інноваційного характеру.

Значний теоретичний і практичний інтерес для дослідження обраної проблеми викликають праці В. Береки, Н. Василенко, Л. Даниленко, І. Дичківської, Т. Бірюкової, Н. Коломінського, Г. Котової, Т. Сорочан, В. Шаповалова та ін.

Мета статті – проаналізувати і теоретично обґрунтувати генезу та сучасний стан підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Змістовий аналіз літератури показав, що питання підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом є дуже актуальною національною потребою та проблемою, на вирішення якої спрямована професійна діяльність на різних рівнях.

Для того щоб глибше схарактеризувати сучасний стан підготовки майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів до інноваційного керівництва, слід відстежити його розвиток у вітчизняній історії та зосередити увагу на моментах становлення.

* © Меркулова Н.В.*

Спираючись на діахронічний аналіз історії розвитку системи професійної підготовки менеджерів освіти, В. Берека хронологічно систематизував її основні періоди [1, с. 67]:

- 1802 – 1870 рр. – період становлення державного управління;
- 1870 – 1917 рр. – період створення й утвердження перших навчальних закладів, що займалися проблемами підготовки управлінців;
- 1917 – 1934 рр. – період розвитку методичного забезпечення управління;
- 1934 – 1980 рр. – занепад фахової підготовки менеджерів освіти;
- 1980 – 1991 рр. – новітній період розвитку управлінських кадрів;
- 1991 р. – до сьогодні – становлення та розвиток національної системи фахової підготовки менеджерів освіти [1, с. 67].

Класифікація В. Береки є цінною для нас з погляду підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Період з 1802 до 1870 рр. характеризується запровадженням державного управління освітою. У цей час створено Міністерство народної освіти, публікуються «Попередні правила народної освіти», «Статут навчальних закладів, підвідомчих університетам». Так, право здобути професію тогочасного управлінця в державній сфері мали лише ті чиновники, які закінчили курс навчання у вищому навчальному закладі та склали іспит за спеціальною програмою.

Період 1870 – 1917 рр. пов'язаний із відкриттям жіночих педагогічних курсів, запровадженням дисципліни «Основи управління» (школознавство).

Період з 1917 по 1934 рр. характеризується новими підходами до управління. На цьому етапі на розвиток вітчизняної управлінської діяльності мали значний вплив зарубіжні школи наукового та адміністративного управління, на розвиток професійного менеджменту – наукові дослідження Г. Ганта, Ф. і Л. Гілбертів, Г. Емерсона, Ф. У. Тейлора, Л. Урвіка, А. Файоля, Г. Форда.

Наступний період (1934 – 1980 рр.) визначається виникненням і поширенням ідеї психологічної підготовки управлінців до професійної діяльності. Підкреслимо, що на цьому етапі протягом тривалого часу спостерігається відсутність розробок з проблем управління. Зокрема тільки 1952 року було опубліковано фундаментальну працю І. Новікова «Організація навчально-виховної роботи в школі», в якій було висвітлено питання планування, організації та контролю внутрішньошкільної діяльності, підвищення кваліфікації на базі систематичної методичної роботи.

В. Берека зазначає, що період 1980-1991 рр. пов'язаний із виникненням окремих підходів до управлінської діяльності. Так, для сучасного управління необхідними є знання процесного, системного та ситуаційного підходів.

Особливого значення у процесі підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів набуває період з 1991 р. до сьогодні. Його головними ознаками є: розбудова національної освіти; формування нормативно-законодавчої бази ступеневої системи підготовки спеціалістів, розробки державних стандартів її якості; реорганізація вищих навчальних закладів, створення магістратур; запровадження монорівневої, багатоступеневої, багаторівневої організаційно-структурної моделі фахової підготовки майбутнього менеджера освіти; фундаменталізація змісту професійної підготовки менеджерів освіти; запровадження номенклатури управлінських спеціальностей [1, с. 68-69].

Особливий інтерес викликають погляди І. Возного, який зазначає, що головною ознакою управління сучасною загальноосвітньою школою стає опанування теорії менеджменту. Він наголошує на тому, що «на відміну від командно-адміністративної форми управління, менеджмент максимально враховує особистісний потенціал

кожного працівника, створює умови для його професійного розвитку, взаємодії в процесі професійної діяльності, заохочує до досягнення максимально можливого результату. Менеджмент формує новий стиль управлінського мислення, орієнтує на цінності та пріоритети, методи та інструментарій управлінської діяльності в умовах ринкової економіки, актуалізує закономірності «некомандної» економічної системи» [2, с. 12].

Ураховуючи вищенаведені чинники, було встановлено, що один з основних напрямків ефективного реформування системи освіти в Україні пов'язаний із залученням менеджерів освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом, яке дає змогу організовано вносити зміни в педагогічну систему та в такий спосіб домогтися її вдосконалення, оновлення, результативності.

Російським ученим Т. Клименком обґрунтовано, що динамічні глобальні зміни у світі зумовлені переорієнтацією економіки на ринкові механізми господарювання і супроводжуються модернізацією в підготовці спеціалістів. Кінець 80-х років ХХ ст. характеризується тим, що в системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців було враховано такі процеси, які визначаються інноваційним характером:

- децентралізація освіти;
- демократизація вищих навчальних закладів;
- виокремлення потреб загальноосвітніх навчальних закладів;
- підготовка спеціалістів у більш короткі терміни на базі різних рівнів професійної освіти [4, с. 13].

Дослідник стверджує, що інноваційні процеси суперечать існуючій традиційній підготовці, однак між ними існує тісний діалектичний взаємозв'язок. Т. Клименко визначає дві тенденції в педагогічній освіті – традиційну та інноваційну. Ознакою традиційної системи професійно-педагогічної підготовки фахівців є суб'єкт-об'єктні відносини. Однак головною умовою індивідуальнотворчої та колективнотворчої діяльності спеціалістів є впровадження суб'єкт-суб'єктних відносин [4].

Основою професійної підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом є відбір такої педагогічної технології, яка повинна бути гуманітарно-освітньою та впроваджуватися за допомогою принципу діалогічної взаємодії у навчанні.

Аналіз наукових досліджень з основ інноваційного управління свідчить, що професійний рівень спеціаліста у сфері управління повинен відповідати науковим, практичним, інформаційним, технологічним, моральним і культурним запитам сучасного суспільства [7, с. 3].

На думку російських науковців Г. Котової [5], Є. Лебедева [6], В. Шаповалова [8], система освіти завжди відбиває ті зміни, які відбуваються в суспільстві, вона повинна задовольняти його запити та націлена на формування особистості з глобальним мисленням.

Ми поділяємо думку Є. Лебедева, який зазначає, що в таких умовах підготовка менеджерів повинна рухатися в бік динамічності та гнучкості. Так, сьогодні потребує тих фахівців, які не лише добре володіють своєю спеціальністю, але і здатні швидко адаптуватися та засвоювати нові знання та навички [6, с. 3].

Один із кроків у цьому напрямку, на наш погляд, є формування у магістрів менеджменту освіти готовності до здійснення інноваційного управління. Зокрема І. Дичківська визначає готовність до інноваційної педагогічної діяльності як «особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії» [3, с. 277].

Дослідник підкреслює, що професійна зорієнтованість на впровадження нововведень зосереджується під час навчання у вищому навчальному закладі. У працях вітчизняних науковців зазначено, що низький рівень сформованості готовності до інноваційного управління та інноваційної діяльності є результатом традиційного навчання у вищій школі. З цього приводу І. Дичківська виокремила основні принципи, які використовуються під час підготовки майбутніх педагогів до інноваційної діяльності:

- неперервність і цілісність розвитку особистості, гармонізація педагогічної діяльності, інтеграція всіх її аспектів;
- особистісна зорієнтованість;
- професійно-практична спрямованість (варіативність змісту занять у зоні актуальних ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів і запитів педагогічної практики);
- альтернативність, свобода вибору (спільне планування, диференційовані завдання);
- усвідомленість професійно-особистісного розвитку під час педагогічної взаємодії (рефлексія, корекція власної діяльності);
- творче самовираження, співпраця та співтворчість [3, с. 289].

На нашу думку, вищезазначені принципи можна використати і в процесі підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління.

Отже, в результаті проведеного теоретичного дослідження нами визначено, що з огляду на реалії сьогодення важливим для України є прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти, який полягає у створенні необхідних умов для оновлення внутрішньошкільного управління та сприяє подальшому удосконаленню навчально-виховного процесу підготовки майбутніх керівників закладів освіти до здійснення інноваційного керівництва.

Перспективи подальших науково-педагогічних розвідок вбачаємо у розробці моделі фахової підготовки магістрів менеджменту освіти до інноваційного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Література:

1. Берека В.Є. Фахова підготовка магістрів з менеджменту освіти: теорія і методика: [монографія] / В.Є. Берека.– Хмельницький: ХГПА, 2008. – 482 с.
2. Возний І.В. Оновлення управління навчальним закладом / І.В. Возний // Управління школою. – 2009. – № 4 (232). – С. 8-23.
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: [навчальний посібник] / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Клименко Т.К. Традиции и инновации в педагогическом образовании / Т.К. Клименко // Инновации в образовании. – 2007. – № 3. – С. 13-20.
5. Котова А.А. Интенсивные технологии как средство обеспечения качества обучения менеджменту в высшей школе: автореф. дисс... канд. пед. наук: 13.00.02 / А.А. Котова. – Санкт-Петербург. – 2009. – 21 с.
6. Лебедев Е.В. Формирование исследовательской компетентности у будущих менеджеров в процессе их подготовки к профессиональной деятельности в вузе: автореф. дисс... канд. пед. наук: 13.00.08 / Е.В. Лебедев. – Ярославль. – 2009. – 23 с.
7. Маури А.А. Формирование управленческой культуры будущих менеджеров в вузе: автореф. дисс... канд. пед. наук: 13. 00.08 / А.А. Маури. – Нижний Новгород. – 2009. – 20 с.
8. Шаповалов В.В. Формирование профессионально – познавательного интереса студентов – будущих менеджеров: автореф. дисс... канд. пед. наук: 13.00.08 / В.В. Шаповалов. – Шуя. – 2010. – 23 с.

Меркулова Н.В.

ГЕНЕЗИС И СОВРЕМЕННЫЙ ЭТАП ПОДГОТОВКИ МАГИСТРОВ МЕНЕДЖМЕНТА
ОБРАЗОВАНИЯ К ИННОВАЦИОННОМУ УПРАВЛЕНИЮ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМ
УЧЕБНЫМ ЗАВЕДЕНИЕМ

В статье рассматривается проблема становления профессии менеджера образования, анализируется современный этап подготовки магистров менеджмента образования к инновационному управлению общеобразовательным учебным заведением.

Ключевые слова: менеджмент, менеджер образования, управление, инновационное управление.

Merkulova N.V.

GENESIS AND CURRENT STATUS OF TRAINING MASTERS OF MANAGEMENT EDUCATION
FOR INNOVATION MANAGEMENT IN GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article deals with the problem of the genesis of profession education manager, analyzed the current state of Master of Education Management to innovative management of secondary schools.

Key words: management, manager of education, innovative management.

УДК 371.21: 78.07

Полевиков І.О.*

СПЕЦИФІКА УПРАВЛІННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЮ ОСВІТНЬОЮ
СИСТЕМОЮ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ

У статті розкрито специфіку управління особистісно орієнтованою освітньою системою музичної школи. Обґрунтовано необхідні умови ефективного засвоєння педагогічним колективом ідей особистісно орієнтованої освіти, виділено специфічні управлінські дії керівника школи, направлені на організаційне забезпечення процесу виховання в особистісному вимірі.

Ключові слова: управління; особистісно орієнтована освітня система; музична школа.

Функціонування освітньої системи дитячої музичної школи має значні перспективи щодо надання можливості кожному школяреві реалізувати себе в пізнанні, у навчальній діяльності з опорою на його схильності й інтереси, можливості й здібності, ціннісні орієнтації й суб'єктивний досвід.

Виховання, спрямоване на створення гармонійного природного середовища, забезпечення самореалізації потенціалу дитини і спонукання її до пошуку власних сенсів життєдіяльності, відповідає сутності особистісно орієнтованого виховання, яке ґрунтується на ідеях гуманізму і передбачає сприйняття кожного вихованця як унікальної особистості, як суб'єкта навчально-виховного процесу (І. Бех, І. Зязюн, О. Пехота, О. Савченко, В. Сериков, І. Якіманська).

Запровадження такого підходу в навчально-виховному процесі музичних шкіл дає змогу повноцінно здійснювати роботу щодо набуття й удосконалення творчих виконавських та слухацьких навичок і вмінь у нерозривному зв'язку із всебічним, універсальним розвитком особистості учня, розширенням його художнього і загального кругозору, активізацією пізнавальних і творчих сил. Музичне виховання ґрунтується на діяльнісній основі за активного використання методів художньо-педагогічного спілкування, взаємодії слуху і співацького голосу, взаємозв'язку і взаємовпливу різних видів мистецтва, концертно-виконавської діяльності, орієнтації на креативне мислення і духовне сприйняття світу та краси.

* © Полевиков І.О.*